

Ministru prezidenta Aigara Kalvīša uzruna fonda *Die Stiftung Ordnungspolitik* rīkotajā Eiropas nākotnei veltītajā pasākumā Freiburgā, 2005.gada 7.oktobrī

Dāmas un kungi,

Vēlos izteikt pateicību fonda *Die Stiftung Ordnungspolitik* priekšsēdētājam par ielūgumu apmeklēt Freiburgu un iespēju uzrunāt jūs par mūs visus interesējošiem jautājumiem, atzīstot, ka tajā pašā laikā mūsu Eiropas nākotnes redzējumā ir daudz nezināmā.

Šodien vēlos jūs iepazīstināt ar savu redzējumu un ar Latvijas valdības viedokli par dažiem mūsu kontinenta nākotnes aspektiem.

Runājot par Eiropas nākotni, vēlos pieskarties šādiem aspektiem:

- Eiropas politisko procesu dinamikai pēdējo 15 gadu laikā;
- Izpratnei par paplašināšanās procesu;
- Eiropas ekonomiskajai dimensijai globalizācijas apstākļos;
- Iespējamām ES attīstības tendencēm.

Kas notika Eiropā pēdējo 15 gadu laikā?

Notikumu virknē vispirms vēlos minēt Vācijas apvienošanu. Šāds vēstures pavērsiens bija grūti iedomājams, bet Vācijas politiķi sekmīgi spēja izmantot pirmās plaisas aukstā kara dzelzs priekškarā, lai šo šķietami neiedomājamo pārvērstu par realitāti. Vācijas apvienošana bija pirmā no trim ES paplašināšanās kārtām pēdējo 15 gadu laikā.

Vācijas apvienošana radīja zināmu politisko procesu ķēdes reakciju, un rezultātā mēs visi bijām liecinieki Padomju Savienības sabrukumam un jaunas politiskās iekārtas veidošanās procesam gan Centrāleiropā, gan postpadomju telpā.

Pēdējo 10 gadu laikā ES ir piedzīvojusi divas nozīmīgas paplašināšanās – no 12 dalībvalstīm ES ir izaugusi līdz 25, un pavisam drīz tai pievienosies arī Bulgārija un Rumānija.

Paralēli paplašināšanās procesam ES veica arī padziļinātu integrāciju. Sākot no Ogļu un tērauda kopienas, Eiropas Savienības attīstību līdz šim vienmēr ir virzījušas lielas idejas un izaicinājumi jeb “megaprojekti”. Nesenā vēsturē par tādiem var uzskatīt Vienoto tirgu, Šengenas līgumu un kopējās valūtas izveidi.

Vēl ES valstu valdības vienojās par Eiropas Konstitucionālo līgumu. Tā tapšana bija Eiropas vēsturē nebijis process, kurā caur Konventu tika iesaistīta daudz plašāka sabiedrība nekā jebkad agrāk, un pats svarīgākais – par to spēja vienoties visas 25 dalībvalstis.

Mēs cerējam, ka Konstitucionālais līgums būs tas, kurš iezīmēs Eiropas Savienības tālāko attīstības perspektīvu. Tomēr negatīvie referendumi ir parādījuši, ka Eiropas nākotnes projekts nav tik skaidrs, kā bijām domājuši.

Būs tikai taisnīgi, ja pieminēšu arī dažus citus notikumus Eiropā, kurus būtu grūti nodēvēt par veiksmes stāstiem.

Mēs visi bijām liecinieki dramatiskiem notikumiem Balkānu valstīs, kur etniski konflikti veicināja karadarbību. Tāpat visi esam bijuši liecinieki tikai daļēji sekmīgam reformu un ekonomiskās attīstības procesam postpadomju telpā.

Tomēr pēdējo divu gadu laikā mēs esam redzējuši dažādu krāsu revolūcijas, kas ir devušas jaunu impulsu reformu procesiem, piemēram, Gruzijā un Ukrainā, un tas ļauj mums prognozēt, ka Eiropai jau pavisam drīz būs jāsaskaras ar jauniem izaicinājumiem.

Pēdējo 15 gadu laikā Eiropas valstis ir piedzīvojušas arvien intensīvāku politisko notikumu dinamiku, kad notikumi sekoja cits citam; un tas ļāva ES vienlaicīgi paplašināties un arī padziļināt tās integrāciju. ES ir sasniegusi jaunas robežas, un tagad tai ir jāspēj reaģēt uz jauniem izaicinājumiem.

Paplašināšanās

Briseles galvenā ziņa 2004. gada 1. maijā bija šāda – paplašināšanās fiziski ir notikusi – no šīs dienas ES ir 25 dalībvalstis. Un tā bija taisnība, jo ES institūcijas bija noslēgušas iestāšanās sarunas, sagatavojušas jauno līguma tekstu, visu 25 valstu valdības šos līgumus parakstīja. Tātad taisnība bija un ir tiem, kuri saka, ka paplašināšanās noslēdzās 2004. gada 1. maijā.

Nedaudz citādāka uztvere tajā laikā bija 10 jaunajās dalībvalstīs, jo iestāšanās sarunas šo valstu politiskajā un ekonomiskajā dzīvē bija aktuālas vismaz 5 gadus, bet vēl pirms sarunām kandidātvalstu sabiedrībām bija jāpierāda gan to veikto ekonomisko reformu sekmīgums, gan demokrātijas principu reāla īstenošana dzīvē.

Turklāt daļa no kandidātvalstīm vēl pirms pievienošanās ES rīkoja referendumus, lai ņemtu vērā sabiedrības viedokli par valsts nākotnes redzējumu. Tika uzdots jautājums: “Vai mēs redzam savu politisko un ekonomisko nākotni ES, vai mūsu pilsoņus apmierina sarunās sasniegtie rezultāti?”

2004. gada 1. maijā jaunajās dalībvalstīs izpratne par ES paplašināšanos bija pilnīgi citāda – tika izpildīti stratēģiskie ārpolitikas mērķi, kas bija definēti īsi pēc neatkarības atgūšanas. Iestāšanās ES Latvijai nozīmēja drošību un valsts suverenitātes nostiprināšanos.

Iespējams, ka pilnīgi citāda uztvere par paplašināšanos 2004. gada 1. maijā bija vecajās ES dalībvalstīs. 1. maijs lielākajai daļai veco dalībvalstu pilsoņu bija procesa sākums, un tikai pēc 1. maija viņi apjauta jau notikušo ES paplašināšanos. Tādēļ nav pārsteigums, ka veco dalībvalstu sabiedrībās šobrīd ir jūtama zināma neizpratne un neapmierinātība ar to, kas notika 1. maijā.

Domāju, ka būs tikai pareizi teikt, ka 2004. gada maijā reālā ES paplašināšanās sākās, nevis noslēdzās. Vēl pietiekami ilgu laiku ES dalībvalstu sabiedrības mēģinās aprast un pielāgoties jaunajai situācijai. ES dalībvalstu pilsoņiem nepieciešams laiks, lai atgūtu zināmu komforta līmeni un pārliecību, ka paplašināšanās bija politiski un

ekonomiski izdevīga.

Dažkārt rodas sajūta, ka veco dalībvalstu pilsoņos paplašināšanās ir radījusi neapmierinātību un bailes. Bet kādēļ tā? ES paplašināšanās taču tika labi sagatavota, sarunas tika sekmīgi noslēgtas, panākot sabalansētus kompromisus.

Turklāt jaunās dalībvalstis pievienojās ES nevis tādēļ, lai mazinātu esošos standartus, bet gluži pretēji – lai pakāpeniskas izaugsmes rezultātā sasniegtu ES vidējo dzīves līmeni. Ar politiskās diskusijas un referendumu starpniecību jaunās dalībvalstis bija zināmā mērā labāk sagatavotas pievienošanās procesam nekā vecās dalībvalstis.

Kā jau teicu - ES ir piedzīvojusi ļoti strauju politisko procesu dinamiku paātrinājumu. Bet, iespējams, ES no šīs dinamikas ir nogurusi. Varbūt nepieciešams laiks, lai Eiropa aprastu ar esošo situāciju un sajūtu zināmu līdzsvaru jaunajos apstākļos. Manis iepriekš teiktais iezīmē vienu no varbūtējiem Eiropas nākotnes redzējumiem – vajadzīga pauze. Pārtraukums starp izrādes cēlieniem.

Bet tajā pašā laikā mūsdienu Eiropā ir pavisam cita rakstura problēmas, kuras nepieciešams risināt. Un pauze pēc būtības nav risinājums.

Ekonomiskā izaugsme, sociālās problēmas un globalizācija

Vai paplašināšanās ir vienīgais apstāklis, kādēļ Eiropas valstu pilsoņi nav apmierināti ar pašreizējo situāciju? Visticamāk, neapmierinātības pamatā ir vairāki apstākļi – ne tikai paplašināšanās.

Eiropa pagājušajā gadsimtā spēja izmantot savas priekšrocības, spēja mobilizēties un nodrošināt ļoti strauju ekonomisko izaugsmi, kļūstot par vienu no lielākajiem un ietekmīgākajiem pasaules tirdzniecības blokiem.

Nenoliedzami, viens no aspektiem bija Eiropas Kopienas un vēlāk Eiropas Savienības veidošanās process, kurš nodrošināja milzīga vienota tirgus veidošanos. Tika atvieglota pieeja citu Eiropas valstu nacionālajiem tirgiem. Iekšējā tirgus liberalizācija Eiropā radīja ievērojamu ekonomiskās izaugsmes potenciālu.

Var droši teikt, ka ārējās tirdzniecības un investīciju liberalizācijas procesi Eiropā un pasaulē radīja jaunu ekonomisku laikmetu. Vispirms pasaules lielo ekonomiski attīstīto valstu vadītāji noslēdza Vispārējo vienošanos par tirdzniecību un tarifēm (GATT), kas vēlāk pārtapa par Pasaules tirdzniecības organizāciju. Šo vienošanos rezultātā tika likti pamati liberālai un globālai ekonomikai.

Ko gan tas nozīmē Eiropai, Vācijai, Latvijai? Ko tas nozīmē ES institūcijām, valdībām, uzņēmumiem un iedzīvotājiem?

Pasaule ekonomiski ir kļuvusi ļoti atvērta. Šo procesu lielā mērā ir veicinājusi arī Eiropas valstu valdību, uzņēmēju un iedzīvotāju nepieciešamība nodrošināt zināmu labklājības līmeni, jo ar sekmīgu tirdzniecību vienas valsts robežās vai ES ietvaros nepietika, lai nodrošinātu nepieciešamo izaugsmi.

Mūsdienu ekonomikas vairs nav lokālas. Tās ir kļuvušas globālas. Eiropas valstu ekonomikas ietekmē ne tikai to galvaspilsētās vai Briselē pieņemtie lēmumi. Mūsu

ikdienu ietekmē arī lēmumi, kuri tiek pieņemti Vašingtonā, Tokijā, Pekinā un citu valstu galvaspilsētās.

Līdz ar liberālu un atvērtu ekonomiku veidošanos pasaules līmenī ir ievērojami pieaugusi konkurence. Politiskajiem līderiem Latvijā, Vācijā un Briselē ir jārada pārdomāti instrumenti, kas nodrošinātu ES valstu spēju saglabāt savu konkurētspēju – ne tikai Eiropā, bet arī globāli.

Manā skatījumā, tieši jaunie ekonomiskās situācijas izaicinājumi nedod iespēju Eiropas līmenī šobrīd ieturēt pauzi. Jebkura vilcināšanās nacionālā vai ES līmenī var būt ļoti dārga.

Šodienas Eiropas valstu izaicinājums – kļūt par vienām no konkurētspējīgākajām ekonomikām pasaulē. Bet realitāte nav pārāk iepriecinoša. Eiropas valstu ekonomikas var stagnēt. Ekonomiskās izaugsmes prognozes nepārsniedz 2%. Arvien lielāks skaits valstu neievēro Eiropas Monetārās savienības noteiktos finanšu vadības un budžeta veidošanas kritērijus.

Tajā pašā laikā Eiropā ir vērojamas arī citas tendences un citi piemēri. Pavisam nesen tika publicēts Pasaules Ekonomikas foruma pētījums par valstu ekonomiku konkurētspēju. Šī pētījuma pirmajā divdesmitniekā ir 8 ES dalībvalstis.

Pētījuma rezultāti liecina par to, ka globālajā ekonomikā veiksmīgāk konkurē mazo un vidējo valstu ekonomikas – tās ir spējīgas vieglāk un ātrāk pielāgoties jaunajiem apstākļiem.

Mēs dzīvojam strauji mainīgā pasaulē, kuru raksturo vārds “globalizācija”. Ir jāsaprot, ka neviena dalībvalsts, nedz arī ES kopumā vairs nav spējīga šo procesu apturēt. Bet mēs varam mēģināt nevis pretoties un aizsargāties, bet pielāgoties un uztvert to kā jaunu iespēju. Mēs redzam, ka šobrīd viskonkurētspējīgākās ir tās ekonomikas, kas ir atvērtas pārmaiņām. Es uzskatu, ka tas arī ir ES galvenais uzdevums šobrīd – kopā dalībvalstis globalizāciju spēs izmantot tā, lai mēs visi būt ieguvēji.

Tāpat kā pagājušajā gadsimtā tika pieņemti lēmumi, kuri nodrošināja ekonomisko izaugsmi Eiropā un labklājības līmeņa celšanos, arī šodien ir jāpieņem atbildīgi un tālredzīgi lēmumi.

ES institūcijām un nacionālajām valdībām ir jāpieņem lēmumi un jārada tāda likumdošanas bāze, kas nevis ierobežo un apgrūtina uzņēmumu darbību, bet gan to veicina.

Manā skatījumā, ES līmenī mēs esam pārāk aizrāvušies ar iekšējā tirgus regulēšanu, radot arvien jaunus un jaunus nosacījumus, nevis domājam par ES konkurētspēju globālā mērogā.

ES likumdošanas process un iekšējā tirgus veidošana zināmā mērā notiek izolācijā no apkārtējās pasaules. Iespējams, ka, saskaroties ar pieaugošo ES likumdošanas spiedienu, daļa Eiropas uzņēmumu ir spiesti savas ekonomiskās aktivitātes un īpaši ražošanu izvietot ārpus ES.

Iepriekš ES dalībvalstis atteicās no nacionālā protekcionisma, to aizvietojo ar ES

līmeņa protekcionismu. Šī politika ģenerēja ekonomiskās izaugsmes potenciālu iekšējā tirgus izveidošanas brīdī, bet šobrīd, iespējams, rada papildus šķēršļus un apgrūtinājumus. ES iekšējā tirgus veidošanas procesā tika ņemtas vērā liberālā tirgus ekonomikas nostādnes – tika nodrošināta brīvā tirgus veidošanās ES iekšienē. Šodien ir jārada priekšnoteikumi ES uzņēmumu darbībai liberālā un globālā tirgū.

Ievērojamu daļu no mūsu valstu ekonomiskajām aktivitātēm ģenerē mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem ES likumdošanas process var kļūt drīzāk par apgrūtinājumu, nevis par stimulējošu faktoru. ES likumdošanas process ļoti bieži ir izdevīgs lielām kompānijām un starptautiskām korporācijām, nevis maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Vēl vēlos atzīmēt, ka liela daļa no tā saucamā iekšējā tirgus ir ilūzija, jo bez ES līmeņa standartiem un prasībām ļoti daudzas valstis īsteno arī savas nacionālās prasības, tādējādi apgrūtinot pilnvērtīgu ES iekšējā tirgus darbību. Ar šo ilūziju visbiežāk nākas saskarties jaunajām ES dalībvalstīm, kuras ir radījušas liberālas nacionālās ekonomikas, bet saskaras ar ierobežojumiem citu ES dalībvalstu tirgos.

Vai Lisabonas stratēģija dod atbildi uz tiem izaicinājumiem, ar kuriem šodien saskaras ES? Pēc būtības Lisabonas stratēģija precīzi nosauc jomas, kurās nepieciešams strādāt, bet nedod konkrētus instrumentus politikas realizācijai. Un tā ir viena no problēmām, ka ES līmenī bieži mēs netiekam pāri politiskiem saukļiem. Eiropadomes bieži pieņem deklaratīvus lēmumus, par kuru izpildīšanu neviens tā īsti nerūpējas.

Mums jāatceras, ka ES veido dalībvalstis un ka Savienība darbojas tikai tai deleģētās kompetences ietvaros. Ir virkne jomu, kuras ir nacionālo valdību kompetencē. Ja dalībvalstis nespēj pildīt saistības, par kurām vienojušās, ja kopējos veiksmes stāstus pasniedz kā individuālas valdības panākumus, bet neveiksmes novel uz Eiropas Savienību, tad ir problēma. Sociālie jautājumi un bezdarbs ir viena no jomām, kuru šī problēma skar.

Darba tirgus Eiropā

ES valstīs laika gaitā ir izveidojušās ļoti atšķirīgas pieejas darba tirgus jautājumiem. Vēl jo vairāk – ir izveidojušies ļoti atšķirīgi sociālā nodrošinājuma modeļi. Šodien necentīšos nedz analizēt, nedz norādīt, kurš darba tirgus vai sociālā nodrošinājuma tirgus Eiropā būtu tas labvēlīgākais un sekmīgākais. Es piekrītu tiem, kas saka, ka Eiropas valstīm ir kopējas vērtības, bet atšķiras tradīcijas un pieeja sociālo jautājumu risināšanai. ES iedzīvotāji vēlas sagaidīt atbildi savām raizēm par sociālo drošību, bet, manuprāt, šī atbilde ir jāsniedz valstu valdībām.

Vienlaicīgi vēlos atzīmēt, ka tieši darbaspēks ir viens no centrālajiem elementiem, kas nepieciešams konkurētspējīgas ekonomikas attīstībai.

Manā skatījumā, ir vairāki būtiski elementi, kuri jāievēro darba tirgus kontekstā. Vispirms – nepieciešams domāt par elastīgiem darba tirgus nosacījumiem. Tieši elastīgums, manā skatījumā, spēj nodrošināt arī zināmu ekonomiskās attīstības dinamiku. Mēs šajā jomā varam sadarboties, bet es neredzu tādu modeli, kas vienlīdz labi spētu darboties un būtu pieņemams visā Eiropā.

Otrkārt, īpaša uzmanība ir jāpievērš izglītībai, tas ir, izglītībai visplašākajā nozīmē – sākot ar pamatzglītību, profesionālo izglītību, universitātēm, zinātnes laboratorijām. Tas ir mans uzskats, ka tieši izglītības un zinātnes kvalitāte ES valstīs zināmā mērā ir ierobežojošs faktors mūsu kontinenta ekonomiskajai attīstībai. Tas ir kopējs izaicinājums, kuram risinājumi meklējami ne tikai nacionālā, bet īpaši ES līmenī.

Tālākie politiskie procesi ES

Manis iepriekš pieminētās problēmas liecina par to, ka ES līmenī ir nepieciešams tālāks attīstības process, jo pretējā gadījumā cietīs ne tikai ES, bet katra nacionālā valsts un katrs tās iedzīvotājs.

ES līmenī šobrīd galvenā uzmanība ir jākoncentrē uz jautājumiem, kas saistīti ar ekonomisko dimensiju.

Ja runājam par Eiropas perspektīvām un nākotni, ir jāpieskaras arī Konstitūcijas problemātikai. Latvijā ratificējām Konstitūciju tūlīt pēc diviem negatīviem referendumiem, jo vēlējāmies skaidri parādīt, ka Latvija ir ieinteresēta ES tālākā attīstībā.

Uzskatu, ka dalībvalstīm ir jādomā par iespējām nodrošināt ES institucionālo reformu. Man nav konkrētas atbildes par to, kad un kādā formā tam vajadzētu notikt, bet, visticamāk, ka pēc noteikta laika ES būs nepieciešams vienoties par jaunu līgumu, kurš risinās institucionālus jautājumus. Šobrīd ES var funkcionēt un darboties Nicas līguma ietvaros, bet tas apdraud ES attīstības dinamiku – īpaši ekonomikas jomā.

Nebūšu oriģināls pasakot, ka ES pēc iespējas ātrāk ir jāvienojas par finanšu perspektīvu. Tieši šī vienošanās varētu atjaunot politisko uzticību ES attīstības procesiem. Turklāt finanšu perspektīva ir tas instruments, kurš nodrošina ES kopējā labklājības līmeņa celšanos. Tieši kohēzijas politika ir tā, kas sekmē sabalansētas un viendabīgas Eiropas veidošanos.

Pavisam leģitīms ir jautājums – kādā virzienā ES tālāk ir jāattīstās – vai ES ir jākļūst par politisku savienību vai jāturpina attīstīties galvenokārt ekonomiskajā virzienā?

Manā skatījumā, Francijas un Nīderlandes negatīvie referendumi ievērojami attālināja tālākas ES politiskās savienības veidošanas procesu. Esošo līgumu ietvaros ES dalībvalstīm ļoti strauji ir jādomā par ekonomiskiem jautājumiem, kā to raksturoju iepriekš. Eiropas Kopienas un ES integrācijas projekts vienmēr ir bijis sekmīgs ekonomiskajā dimensijā – tādēļ šobrīd tieši šī dimensija ir jāattīsta tālāk, lai atrisinātu sociālās un strukturālās problēmas.

Vai ES nākotne veidojama pēc t.s. “kodola grupas” principa? Vai ES tālākās attīstības pamatā ir jābūt mainīgās ģeometrijas principam?

Šāda sadarbība darbojas jau šobrīd, piemēram, Šengenas līgums un Eiropas Monetārā savienība. Manā skatījumā, ciešāka sadarbība starp atsevišķām dalībvalstīm ir perspektīva, ja tā tiek izveidota, lai testētu jaunus sadarbības virzienus ar mērķi laika gaitā aptvert visu Savienību. Tajā pat laikā es domāju, ka ir jā saglabā vienotās ES institūcijas.

Lai ES attīstītos, ir nepieciešams kāds dzinējspēks, kas virza uz priekšu idejas un ved līdzī pārejos. Procesam ir nepieciešama vadība un mērķis jeb projekts. Situācijā, kad šādas idejiskas vadības nav, pastāv risks, ka ES radīs daudzas dažādas “kodola grupas” vai sadarbības modeļus, kuros darbosies tikai dažas valstis. Tas agri vai vēlū novestu pie ES sadrumstalotības un fragmentācijas. Tas noteikti būtu solis atpakaļ attīstībā.

Turklāt vēlos atzīmēt, ka ES līdz ar ekonomiskās dimensijas attīstību ir jādomā arī par ārpolitikas dimensiju. Kā jau minēju iepriekš – šodien dzīvojam globalizācijas apstākļos un ES, attīstot ekonomisko dimensiju, ir jāspēj spēlēt arvien nozīmīgāka loma arī ārpolitikā.

ES ir jāspēlē nozīmīgāka loma starptautiskajā arēnā. ES ir jāveido pragmatiskas attiecības ar saviem partneriem – ir jāpiepilda ES definētā stratēģiskā partnerība ar ASV, Japānu, Ķīnu, Indiju, Krieviju un Kanādu. Starptautiskajiem partneriem ir vajadzīga pragmatiska nevis deklaratīva sadarbība, kas labi izskatās tikai uz papīra.

Noslēgumā vēlos īsi apkopot galvenās tēzes, kurām piekāros savā runā:

- Eiropas valstis pēdējo 15 gadu laikā ir piedzīvojušas ļoti dinamisku politisko attīstību – gan paplašinot, gan padziļinot ES;
- Paplašināšanās nav šodienas ES problēmu pamatā;
- Eiropas valstīm jāaskaras ar jaunu izaicinājumu – globalizāciju;
- Ekonomiskajai dimensijai ir jāklūst par galveno ES attīstības jomu;
- ES ir jāveicina ekonomiskā atvērtība, lai globalizācijas procesus izmantotu izaugsmes labā;
- Eiropai ir jāizvairās no deklaratīvā vadības stila;
- Ekonomiskā attīstība var dot atbildi uz sociālajām problēmām;
- ES ir jāveido spēcīga ārpolitiska dimensija, kura vērsta uz stratēģisko partnerību piepildījumu, īpašu uzsvaru liekot uz ekonomisko sadarbību;
- ES ir jādefinē tālākā sadarbība ar tās jaunajiem kaimiņiem;
- Šobrīd ES nav priekšnosacījumu, lai tiktu pieņemti lēmumi par tālāko politisko attīstību. Lēmumus ES būs spējīga pieņemt labākajā gadījumā pēc 3-4 gadiem;
- ES ir nepieciešams jauns līgums, kurš atrunās institucionālos jautājumus;
- Ciešāka sadarbība starp atsevišķām dalībvalstīm ir perspektīva, ja tā tiek izveidota, lai testētu jaunus sadarbības virzienus ar mērķi laika gaitā aptvert visu Savienību.
- Pretējā gadījumā ES radīs daudzas dažādas “kodola grupas” vai sadarbības modeļus, kuros darbosies tikai dažas valstis. Tas agri vai vēlū novestu pie ES sadrumstalotības un fragmentācijas.
- Mums ir vajadzīgs tāds nākotnes redzējums, kas nodrošinātu vienotas Eiropas attīstību, pilnvērtīgi īstenojot sadarbību un spējas, lai varētu risināt izaicinājumus, ar ko Eiropa askaras.

Paldies!